

Akademika

Jurnal Sains Kemasyarakatan dan Kemanusiaan

Journal of the Social Sciences and Humanities

Bilangan
Number **55**

ISSN 0126-5008

Julai
July **1999**

Rencana Pengarang/Editorial

Identiti dan Pembentukan Identiti / 3
Identity and Identity Formation /

Makalah/Articles

Identity Contestation in Malaysia: A Comparative / 17
Commentary on "Malayness" and "Chineseness"
SHAMSUL A.B

Colonial Knowledge, Invention and Reinvention / 39
of Malay Identity in Pre-Independence Malaya: A Retrospect
CALLISTUS FERNANDEZ

Crossing Ethnic Borders in Malaysia: Measuring / 61
the Fluidity of Ethnic Identity and Group Formation
MANSOR MOHD NOOR

Ethnicity and Ethnic Identity in Sarawak / 83
WELYNE JEFFREY JEHOM

Forests, Protest Movements and the Struggle / 99
over Meaning and Identity in Sarawak
FADZILAH MAJID COOKE

The Malay Language and Ethnic Identity / 133
in Modern Malaysia
JAMES T. COLLINS
ZAHARANI AHMAD

Gender, Makanan dan Identiti Orang Melayu / 149
AISHAH @ ESHAH HAJI MOHAMED ✓

The Construction of Local Identities / 167
in Korat, Thailand
RUDIGER KORFF

Nota Penyelidikan/Research Notes

Diaspora dan Masalah Identiti Sikh di Malaysia / 183
SARJIT SINGH A/L DARSHAN SINGH ✓

Membina Semula Identiti Lao di Amerika / 193
MOHAMED YUSOFF ISMAIL ✓

Ulasan Buku/Book Review

Southeast Asian Identities: Culture and Politics of / 201
Representation in Indonesia, Malaysia,
Singapore and Thailand
JOEL KAHN

RENCANA PENGARANG/EDITORIAL

Identiti dan Pembentukan Identiti

Persoalan identiti dan pembentukan identiti merupakan isu zaman berzaman di kalangan semua kumpulan dan komuniti manusia. Sungguhpun kedua-duanya pernah dikaji dalam sains sosial, ia sesuatu yang problematik dan sukar didefinisikan. Identiti itu sendiri memang sesuatu yang penting; begitu juga proses-proses yang berkaitan dengan identiti seperti pembentukan, pengekalan dan perubahan identiti serta politik identiti. Politik identiti sering dicirikan oleh perjuangan untuk dominasi dan melawan dominasi yang dilancarkan oleh individu dan kelompok. Dalam zaman kontemporer, semua proses yang melibatkan identiti ini, khususnya politik identiti, kini menjadi semakin penting. Hal ini berlaku kerana terdapatnya kecenderungan proses penghomogenan yang kuat dan pembezaan di tingkat global akibat globalisasi, manakala di dalam negara pula terdapat usaha pembinaan negara-bangsa di samping terdapat perindustrian dan pemodenan. Malahan dalam masyarakat berbilang etnik seperti Malaysia dan negara Asia Tenggara yang lain, identiti budaya amat penting kedudukannya yang tempat utama dalam budaya politik dan pembentukan dasar negara-negara berkenaan. Walau bagaimanapun, sekalipun identiti dan pembentukannya memang penting, analisis yang ilmiah mengenainya tidak begitu prolifik seperti sepatutnya.

Apakah identiti dan bagaimanakah ia terbentuk? Apakah bahan-bahan binaan yang digunakan dalam pembentukan identiti? Apakah peranan kolonialisme dan pengetahuan kolonial dalam pembentukan identiti? Di manakah letaknya bahasa, agama, gender, makanan, persekitaran, dan lokalisme dalam keseluruhan wadah pembentukan identiti? Apakah identiti dan sempadan kumpulan itu stabil, atau sebaliknya ia tidak mantap dan berubah? Apakah pembentukan identiti lokal (setempat) semestinya membawa pemisahan, atau apakah ia akan mengukuhkan integrasi nasional?

Soalan-soalan di atas dan beberapa soalan lain menjadi fokus perbincangan dalam keluaran khas *Akademika* ini. Makalah-makalah dalam jilid ini terlebih dahulu telah dibentangkan oleh para penulis dalam satu bengkel anjuran sidang pengarang *Akademika* pada awal tahun ini untuk membahas isu-isu tersebut. Kebanyakan makalah yang dimuatkan di sini mencuba menjelaskan persoalan identiti dan pembentukannya, termasuk politik identiti, di kalangan pelbagai kelompok etnik di Malaysia, sebuah makalah membincangkan lokalisme dan pembentukan identiti setempat di Korat, Thailand, dan sebuah nota penyelidikan pula membicarakan pengalaman kelompok migran Lao di Amerika. Makalah-makalah ini tidaklah menyeluruh atau serba mencakupi. Walau bagaimanapun, secara bersama, himpunan makalah ini berusaha untuk meneliti persoalan identiti, pembentukan identiti dan politik identiti daripada sudut yang pelbagai, iaitu etnik, bahasa, agama, gender, makanan, persekitaran dan lokalisme.

Satu hujah umum yang mendasari himpunan makalah ini ialah bahawa identiti dibentuk melalui proses *individuation* (pembezaan) dan penegasan akan kelainan daripada orang lain. Sementara identiti ialah sesuatu yang individu (ia melibatkan cara bagaimana individu cuba mengerti dunia sekitarnya), ia bagaimanapun berkait dengan identiti kolektif kerana hidup bermasyarakat ialah satu ciri pokok kewujudan manusia. Himpunan makalah ini juga secara umumnya berpendirian bahawa sebagaimana kebanyakan fenomena sosial, pembentukan identiti ialah satu proses yang berlaku dalam konteks dua realiti sosial, iaitu, realiti takrifan sang penguasa (yang hanya ditanggapi dan ditafsirkan oleh sang penguasa), dan realiti takrifan harian, iaitu realiti yang dialami dan diartikulasikan dalam kehidupan oleh para aktor. Walaupun kedua-dua bentuk realiti ini saling berkait dan sentiasa saling mempengaruhi, ia tidak semestinya sama. Selain itu, himpunan makalah ini juga menghujahkan bahawa oleh kerana apa yang terbenam dalam hubungan antara kedua-dua realiti sosial ini ialah kuasa sosial dan *contestation*, maka institusi sosial yang dominan sentiasa berusaha mengamalkan politik identiti, yakni, mengenakan identiti takrifan sang penguasa yang menjadi salah satu cara mereka meneruskan dominasi, dan juga untuk mewujudkan integrasi. Walau bagaimanapun, identiti yang disebar ini akan diterima menjadi identiti individu hanya sekiranya dan apabila ia diinternalisasikan oleh individu, yakni, apabila ia berubah menjadi identiti takrifan harian melalui pengalaman kehidupan sehari-hari para aktor.

Seperti ditunjukkan dalam kumpulan makalah ini, pembentukan identiti membabitkan penggunaan bahan binaan daripada pelbagai sumber seperti sejarah, agama, geografi sosial, memori kolektif, alam sekitar, khayalan peribadi, dan sebagainya. Makna pelbagai bahan ini diproses dan diatur semula menurut projek sosial dan budaya kelompok atau komuniti masing-masing. Projek budaya kelompok atau komuniti ini bukan sahaja sering mencorakkan identiti mereka, tetapi cara identiti ini diperjuangkan, dipertahan atau diubah turut dicorakkannya. Para penulis mengakui bahawa identiti individu atau kelompok terbentuk dalam sejarah dan mempunyai daya tahannya yang tersendiri dalam jangkamasa lama, namun identiti itu bersifat cair (*fluid*) dan berubah.

Bermula dengan makalah Shamsul yang membandingkan identiti orang Melayu dan Cina, beberapa buah makalah dalam keluaran khas ini secara tersurat membicarakan peranan kolonialisme dan ilmu kolonial dalam pembentukan identiti anak tanah jajahan, manakala sejumlah makalah lagi pula bertolak daripada asas yang lain untuk membicarakan persoalan identiti. Penelitian mengenai ilmu kolonial dan bagaimana ia mencorakkan sains sosial memang satu inkuiri intelektual yang penting yang seharusnya dilaksanakan dengan lebih mendalam daripada apa yang mampu dilakukan di sini. Perkara pokoknya seperti yang dihujahkan oleh Shamsul ialah bahawa kolonialisme bukan sahaja menakluki ruang fizikal dan politik, tetapi juga ruang epistemologi, yang mengakibatkan wujudnya hegemoni ilmu kolonial di dalam banyak bidang sains sosial dan kemanusiaan yang kita ketahui hari ini. Malahan pengajian Malaysia memang

telah amat dicorakkan oleh ilmu kolonial. Mengenai persoalan identiti, penulis menarik perhatian kepada hakikat bahawa wacana mengenainya ialah sebahagian yang padu daripada ilmu kolonial yang bertujuan untuk memenuhi pemerintahan kolonial. Di Malaysia, menurut penulis, Melayu dan kemelayuan, serta Cina dan kecinaan, telah didefinisikan oleh ilmu kolonial melalui pelbagai modaliti penyiasatannya, dan definisi tersebut masih digunakan hari ini. Sungguhpun kritikan penulis terhadap sindrom “senyap sunyi yang memekakkan” di kalangan para sarjana mengenai isu ilmu kolonial patut dilihat secara relatif, hujah beliau bahawa ilmu kolonial sering diterima pakai tanpa soalan sebagai sesuatu yang terberi dan tidak diproblematikkan adalah sesuatu yang memang membimbangkan kerana pendirian semacam itu menjadi rintangan bagi kemajuan sains sosial dan kemanusiaan yang segar dan kreatif.

Turut membicarakan ilmu kolonial ialah Callistus Fernandez yang secara khusus memberi tumpuan kepada ciptaan identiti Melayu dan bagaimana identiti ini berubah dalam sejarah. Dengan mengambil zaman pra-kolonial dan kolonial, terus sehingga zaman sebelum Malaya mencapai kemerdekaannya pada 1957 sebagai konteks sejarahnya, penulis dengan nada yang sama seperti Shamsul, menghujahkan bahawa ‘bangsa Melayu’ ialah satu ciptaan baru, satu produk ilmu kolonial. Dengan memetik manuskrip Melayu sebagai sumber untuk mengukuhkan hujahnya, penulis mengatakan bahawa identiti Melayu sebelum zaman penjajah berpusatkan raja, khususnya raja keturunan kesultanan Melaka. Kemudian identiti itu berubah menjadi ‘bangsa Melayu’ yang meliputi semua orang keturunan Melayu secara definitif yang memakai nama Melayu – ini berlaku hanya setelah munculnya penjajahan Barat, khususnya Inggeris, dan lebih-lebih lagi setelah teretusnya gerakan untuk kemerdekaan. Kesimpulan penulis bahawa terdapat peningkatan kesedaran sebagai satu bangsa beridentiti Melayu dalam perjuangan untuk kemerdekaan akibat daripada kepekaan yang timbul mengenai kehadiran kelompok migran (khususnya Cina dan India) di Malaya patut kita ambil berat. Namun, kita juga patut mengakui bahawa walaupun hujah ini benar dari segi sejarah, tetapi masalah pembentukan dan pengekalan kesedaran dan identiti kelompok itu ialah sesuatu yang kompleks, seperti yang dapat kita ketemui nanti dalam beberapa makalah lain dalam jurnal ini yang membicarakan situasi selepas kemerdekaan (misalnya, makalah mengenai bahasa, alam sekitar, ikatan etnik, dan lain-lain). Oleh itu, kita tidak wajar mengandaikan secara teori bahawa kesedaran kelompok akan semestinya menurun apabila pelbagai kelompok etnik itu tidak lagi menganggap pihak lain sebagai orang asing.

Satu kajian kes yang menarik mengenai masalah yang timbul daripada peranan ilmu kolonial dalam pembentukan identiti ialah kajian Welyne Jeffrey mengenai Sarawak. Seperti diungkapkan dalam makalah Welyne dan juga dalam makalah berikutnya oleh Fadzilah Majid Cooke, negeri Sarawak ialah tempat tinggal banyak kelompok etnik, dan kelompok-kelompok ini sukar dirujuk dengan nama seragam atau nama yang tidak dipertikaikan. Kedua-dua penulis ini menangani tugas berat mencuba menjelaskan pemakaian nama pelbagai kelompok etnik itu, dan

pembaca mungkin mempunyai pendapat yang berbeza dengan mereka. Walau bagaimanapun, dalam makalahnya, Welyne Jeffrey menunjukkan bahawa pembinaan identiti etnik memang didasarkan pada ilmu kolonial, yang dilakukan untuk tujuan pentadbiran oleh pemerintah Brooke dan penggantinya. Dalam mendefinisi kelompok-kelompok etnik ini, pihak kolonial mengambil kira bukan sahaja tafsiran mereka sebagai sang penguasa tentang ciri budaya, agama, organisasi sosial, dan asal usul kelompok berkenaan, tetapi juga identiti takrifan harian yang dilakukan oleh kelompok etnik masing-masing. Kemudian barulah pihak kolonial mencipta label etnik yang digunakan secara meluas untuk membezakan pelbagai kelompok tersebut dalam laporan banci dan lain-lain. Namun seperti ditunjukkan oleh penulis, pembentukan identiti etnik sedemikian menimbulkan masalah oleh sebab tret budaya itu tidak semestinya terdapat dalam etnik itu sahaja. Sempadan budaya bukan sahaja tidak jelas tetapi juga tidak semestinya sama dengan sempadan etnik. Malahan, tret budaya sebagai kriteria seringkali digunakan sebagai justifikasi setelah kelompok itu dimasukkan ke dalam kategori etnik tertentu. Penulis selanjutnya menegaskan bahawa identiti takrifan penguasa bergantung kepada situasi dan diterima sebagai penanda etnik oleh kelompok berkenaan hanya apabila ia dianggap sesuai dengan keadaan. Oleh itu kita dapati dalam interaksi di kalangan kelompok etnik di Sarawak, identiti takrifan penguasa sering kali diketepikan manakala identiti takrifan harian ditonjolkan.

Turut menulis tentang Sarawak ialah Fadzilah Majid Cooke yang menunjukkan bagaimana identiti etnik khususnya dalam hubungan dengan persekitaran boleh menjadi sumber untuk tujuan mobilisasi politik kelompok etnik yang umumnya dikenali sebagai 'Dayak'. Beliau bukan sahaja melihat bantahan oleh kelompok Dayak sebagai sebahagian daripada pergerakan yang lebih besar menuntut pemerintahan yang lebih adil dan pemeliharaan persekitaran tetapi juga menunjukkan cara bagaimana bantahan rakyat luar bandar itu membantu ciptaan pengetahuan masyarakat Dayak mengenai pembangunan, persekitaran dan identiti. Menurut penulis, pembentukan identiti bukanlah hak mutlak sang penguasa, maka oleh kerana itu, konteks identiti takrifan harian amat penting. Dayakisme dan identiti Dayak yang terbit daripada pengalaman sehari-hari orang ramai menjadi satu kekuatan mobilisasi yang penting pada akhir 1980-an dan awal 1990-an. Penulis menghujahkan bahawa dalam tempoh ini, identiti Dayak mendapat dimensi baru melalui pembabitan mereka dalam pergerakan ekologi. Beliau menunjukkan bahawa pada setiap kesempatan dalam urusan mereka dengan pemerintah, masyarakat Dayak mengemukakan 'masalah' dan 'keperluan' mereka menurut kacamata mereka sendiri, dengan tujuan mengubah kedudukan terpinggir mereka dan menonjolkan diri sebagai warganegara dengan identiti tersendiri, yang mempunyai hak untuk dirundingi mengenai nasib mereka dan mempunyai kuasa ke atas persekitaran mereka.

Dua lagi makalah secara khusus membicarakan bahan binaan dalam pembentukan identiti – satu mengenai bahasa, dan satu lagi mengenai makanan

dan gender. Tema bahasa sebagai satu ramuan pokok dalam pembentukan identiti dan sebagai penandanya dibicarakan dalam sebuah makalah bersama oleh James Collins dan Zaharani Ahmad. Dengan menumpukan kepada peranan bahasa Melayu di Malaysia, penulis antara lain menghujahkan bahawa bahasa ialah satu lambang identiti penuturnya dan penutur banyak bahasa boleh memilih identiti mana yang ingin ditonjolkannya. Penulis menyatakan bahawa dalam situasi multilingual yang kompleks di Malaysia, pemilihan bahasa memang pragmatik dan dirundingi dengan sekitaran sosial, akan tetapi bahasa Melayu kekal sebagai bahasa utama untuk berkomunikasi. Di samping menegaskan bahawa bahasa Melayu begitu erat kaitannya dengan anti-kolonialisme, nasionalisme dan identiti orang Melayu itu sendiri, penulis menarik perhatian kepada perkembangan baru yang penting di Malaysia kini, iaitu, meningkatnya penegeasan terhadap kemelayuan. Mereka berhujah bahawa dalam proses bahasa Melayu semakin maju dengan mantap ke arah menjadi bahasa kebangsaan yang cekap untuk semua warga Malaysia, terdapat sesetengah pihak mengusahakan strategi untuk mengekalkan bahasa Melayu sebagai lambang etnik atau penanda identiti kemelayuan.

Makalah oleh Eshah @ Aishah Mohamad mengemukakan satu dimensi lain dalam wacana identiti yang sering tidak diteliti, iaitu, peranan makanan dan gender dalam pembentukan identiti. Berdasarkan kajian kes beliau mengenai komuniti Melayu di Kelantan, penulis menunjukkan identiti wanita yang dibentuk melalui proses sosialisasi sentiasa dikaitkan dengan lingkungan domestik, dan bahawa peranan gender dalam lingkungan ini yang mendefinisikan identiti wanita, selalunya meletakkan wanita dalam kedudukan subordinat dalam isirumah dan juga komuniti. Dengan meneliti peri pentingnya makanan, persiapan makanan dan amalan makan dalam pembentukan identiti gender, penulis menunjukkan bahawa makanan merupakan satu perantara simbolik yang *fluid* dalam menyatakan identiti. Terdapat satu perbezaan yang nyata di antara lelaki dengan wanita Melayu berhubung dengan makanan, baik dari segi jenis mahupun kuantiti dan kualitinya. Penyusunan tenaga kerja domestik dan hubungan rol perkahwinan menunjukkan bahawa memasak dan memberi makan dalam lingkungan domestik tetap menjadi tugas yang lebih banyak dilakukan oleh wanita daripada lelaki. Penulis menyimpulkan bahawa garis pemisah di antara identiti lelaki dengan wanita serta di antara rol *private* dan rol awam bertindak untuk mengekalkan wanita dalam kedudukan subordinat.

Satu lagi isu penting yang dibicarakan dalam jurnal ini ialah sama ada identiti dan kesedaran kelompok merupakan fakta sosial *sui generis*, ataupun ia cair (*fluid*) dan berubah. Masalah ini dibicarakan di tingkat teori dan empiri oleh Mansor Mohd Nor dalam makalahnya mengenai ikatan etnik dan kecairan identiti kelompok di kalangan orang Melayu dan Cina. Makalah ini didasarkan pada kajiannya sepanjang tahun 1990-an ke atas dua komuniti etnik ini dalam konteks masyarakat Malaysia yang sedang pesat mengindustri. Penulis mengkritik pandangan yang mengatakan identiti dan kesedaran kelompok sebagai fakta

sosial yang tidak berubah. Di samping menganjurkan pandangan bahawa identiti ialah sesuatu yang cair dan berubah, beliau juga berpendapat pembangunan ekonomi dan pemodenan boleh mengurangkan ikatan, identiti dan kesedaran kelompok etnik. Penulis menyetujui pandangan para sarjana yang menganggap parameter identiti seperti budaya, agama dan keturunan sentiasa ditakrif semula dan berubah. Berdasarkan beberapa kajian kes yang dilakukannya, beliau menunjukkan bahawa parameter sempadan kelompok dan identiti kaum Melayu dan Cina juga mempunyai sifat kecairan dan dinamisme yang sama. Dengan memanfaatkan teori pilihan rasional mengenai hubungan ras dan etnik, penulis menegaskan bahawa perubahan pendirian berlaku kerana pilihan individu. Usulan penulis dalam makalah ini bahawa ahli sains sosial perlu meneliti pilihan individu – semacam usulan individualisme metodologikal – untuk menjelaskan perubahan dalam identiti dan ikatan etnik, wajar mendapat perhatian.

Dua nota penyelidikan mengenai komuniti diaspora, masing-masing mengenai kaum Sikh di Malaysia dan migran Lao di Amerika Syarikat, menunjukkan identiti kelompok dan identiti individu mempunyai daya tahan dan juga kecairan. Dalam kedua-dua komuniti ini, agama dan institusi agama memainkan peranan yang amat penting untuk mengukuhkan identiti kelompok etnik. Bagi kaum Sikh di Malaysia, Sarjit Singh menunjukkan bahawa agama Sikh menentukan identiti kaum itu sebagai satu kelompok etnik berdasarkan simbol 5-K, manakala *gurdwara*, institusi agama kaum Sikh, menjadi tumpuan aktiviti mereka untuk mengekalkan kesepaduan komuniti tersebut dan identiti mereka. Dalam contoh migran Lao pula, Yusoff Ismail menunjukkan bagaimana agama dan kuil Buddha juga memainkan peranan yang sama untuk memelihara identiti dan perpaduan komuniti itu. Walau bagaimanapun, seperti ditunjukkan dalam kedua-dua tulisan ini, sementara identiti kelompok dipertahankan, identiti individu terus berubah. Di kalangan kaum Sikh, sudah lahir satu kelompok kacukan, khususnya di kalangan generasi muda, yang tidak lagi mengamalkan ataupun mengamalkan sebahagian sahaja daripada ajaran agama Sikh. Fenomena yang sama terdapat di kalangan migran Lao. Aktiviti di kuil Buddha kini menjadi tumpuan golongan tua, manakala generasi muda lebih tertarik kepada perkara lain.

Berbanding dengan makalah lain dalam jilid ini, Rudiger Korff mendekati persoalan identiti secara agak berbeza. Dalam penelitiannya mengenai identiti lokal dan pembinaan negara-bangsa berdasarkan kajian kesnya di Korat, Thailand, beliau cuba menjawab persoalan sama ada lokalisme mengakibatkan pemisahan ataupun sebaliknya mengukuhkan integrasi nasional. Dengan mengambil globalisasi sebagai konteks pembicaraannya, penulis menghujahkan bahawa proses globalisasi, yang melibatkan penyisihan dan pemasukan serta perbezaan kekayaan dan kemiskinan, mendorong pembentukan identiti sesuatu komuniti berasaskan tradisi setempat. Oleh itu, globalisasi itu sendiri sekaligus dengan pantas mendorong peningkatan lokalisme. Penulis menunjukkan bahawa lokalisme dan identiti lokal di Korat sedang diperteguh dengan cara memanfaatkan sumber budaya seperti cerita penglipur lara, memori kolektif, dan sebagainya.

Walau bagaimanapun, beliau menyimpulkan bahawa dalam kes Korat, sekalipun ia kelihatan menghairankan, pembinaan tradisi setempat yang mengukuhkan integrasi sosial masyarakat tempatan tidak mengakibatkan pemisahan. Tesis beliau bahawa lokalisme boleh menjadi ramuan pembinaan negara-bangsa dan integrasi nasional di luar kuasa pusat (dalam kes ini, Bangkok) memang penting. Untuk menguji tesis ini, pembaca perlu meneliti lebih lanjut sifat hubungan pusat-pinggiran, di samping mengkaji syarat-syarat yang membolehkan lokalisme menyumbang kepada integrasi nasional, ataupun sebaliknya, mengakibatkan disintegrasi nasional dan pemisahan seperti yang sedang berlaku di sesetengah negara lain.

Dilihat secara keseluruhan, himpunan makalah dalam jurnal ini menyediakan bahan empiri yang kaya dan juga beberapa pengamatan teoritis yang mempunyai implikasi melampaui kes-kes yang dikaji. Wacana kritis mengenai peranan ilmu kolonial dalam pembentukan identiti dengan tujuan untuk melampaui parameter epistemologinya, memang secara khusus berguna sekali kerana sebahagian besar sains sosial, termasuk pengajian Malaysia, serta dasar-dasar yang menentukan nasib pelbagai komuniti telah dibentuk oleh ilmu kolonial. Begitu juga perbincangan mengenai kecairan, ataupun sebaliknya, identiti dan sempadan kelompok etnik serta peranan identiti lokal dalam pembinaan negara-bangsa – ia bukan sahaja penting dari segi sumbangan teori tetapi juga dari segi kerelevanan dasar praktis. Adalah diharapkan kumpulan makalah ini dapat memberikan sedikit sebanyak huraian tentang kekompleksian persoalan identiti dan pembentukan identiti khususnya di Malaysia, di samping mencetuskan perbincangan dan penyelidikan lebih lanjut mengenai tajuk penting ini.

Identity and Identity Formation

Identity and identity formation are age old issues among all groups and communities. Although they have been a subject of social scientific study, they are often problematic and difficult to define. While identity is important in itself, its expression as identity formation, maintenance and changes as well as identity politics, are also very germane. Identity politics is often characterised by struggles of domination and of resistance against domination between individuals and groups. In the contemporary era, all these processes involving identity, particularly identity politics, have become increasingly important because of the powerful homogenizing tendencies and differentiation at the global level due to globalization, and within nation-states due to nation-building as well as industrialisation and modernisation. In fact, in multiethnic societies such as Malaysia and others in Southeast Asia, cultural identity is critical because of the central place given to it in the political cultures and policy formulations of the countries concerned. However, despite the importance of identity and identity formation, academic analyses of the subject have not been as prolific as they should have been.

What constitutes identity and how is it formed? What are the building materials used in the formation or construction of identity? What is the role of colonialism and colonial knowledge in identity construction? Where do language, religion, gender, food, environment and localism fit in the whole gamut of identity formation? Are identities and group boundaries stable, or are they altered and changed? Would the formation of local identity necessarily lead to separatism, or would it strengthen national integration?

These and other questions are being explored in this special issue of *Akademika*. The papers in this volume were first presented by the contributors at a workshop organised early this year by the journal's editorial board to deliberate on these questions. While most papers attempt to shed some light on the various aspects of identity and identity formation, including identity politics, among various ethnic groups in Malaysia, one paper deals with localism and the construction of local identity in Korat, Thailand, and a research note deals with the experiences of a group of Lao migrants in America. The papers are by no means comprehensive or exhaustive, but they together attempt to examine the question of identity, identity formation and identity politics from a multi-faceted angle – ethnic, language, religion, gender, food, environment, and localism.

A common argument running through the papers is that identities are constructed or formed through a process of individuation and assertion of difference from the other. While identity is an individual issue (involving the way in which an individual tries to make sense of his or her world), it is, however, linked to a collective identity since living in society is a basic feature of human existence. The papers also contend that like most social phenomena, identity formation takes place within a two-social reality context, viz. the authority defined (which is only observed and interpreted by those with authority), and the everyday defined, which is daily experienced and articulated by individual actors. Despite being intricately interwoven and constantly influencing each other, these two levels of identity may or may not be identical. It is further argued that since what is embedded in the relationship between these two social realities are social power and contestation, dominant social institutions pursue identity politics, i.e., imposing authority defined identity, as a means to perpetuate their dominance, and also to achieve integration. However, these propagated identities become individual identities only if and when they are internalised by the individual, i.e., when they translate into the everyday defined identity through the everyday lived-in experience of the actors.

As shown in the papers, identity formation involves the usage of building materials from various sources such as history, religion, social geography, collective memory, environment, personal fantasies, and so on. The meanings of these building materials are processed and rearranged according to social and cultural projects of the groups or communities. The cultural projects of these various groups or communities often shape the identities of the latter, and how these identities are fought, defended or changed. It is recognised by the authors

that while identity is historically formed and has a staying power of its own over time, it nevertheless is fluid and changing.

Several papers in this volume, beginning with Shamsul's comparative essay on Malay and Chinese identity, explicitly take stock of the role of colonialism and colonial knowledge in the formation of identity of the colonial subjects, while other papers deal with their subject matter from different premises. The investigation of colonial knowledge and how it shapes the social sciences is certainly an important intellectual inquiry that should be pursued in greater depth than is possible here. The important point is that, as argued by Shamsul, colonialism not only conquers the physical and political space, but also the epistemological space, leading to the hegemony of colonial knowledge in much of the social and human sciences that we know today. In fact, Malaysian studies have been heavily informed by colonial knowledge. On the question of identity, the author draws attention to the fact that the discourse on identity is an integral part of colonial knowledge meant to serve colonial rule. In Malaysia, he argues, Malay and Malayness, and Chinese and Chineseness, have been defined by colonial knowledge through its various investigative modalities, and this definition is still used today. Although his criticism of the "deafening silence" syndrome of scholars on the issue of colonial knowledge should be seen in relative terms, his point that colonial knowledge is often taken unquestioningly as given and unproblematised is definitely a cause for concern, for such a stance is a hindrance in the vigorous and creative development of the social sciences and humanities.

Also taking up the issue of colonial knowledge, Callistus Fernandez specifically focuses on the invention of Malay identity and how it changed historically. Situating the analysis against the backdrop of the pre-colonial and colonial periods right up to the time of Malaya's independence in 1957, the author – in the same vein as Shamsul – argues that *bangsa Melayu* is a recent invention, a product of colonial knowledge. Citing Malay texts to substantiate his point, the author argues that Malay identity before the colonial era was ruler-centred and specific towards the kingdoms of Malacca descent. This changed to become a *bangsa Melayu* encompassing all the definitive peoples of Malay descent under the name *Melayu* (Malay) only after the advent of Western, namely British, colonialism, and more so with the unfolding of the struggle for independence. His point that it was the awareness of the presence of the migrant groups (namely Chinese and Indians) in Malaya during the independence struggle that helped strengthen Malay group consciousness and their identity is worth noting. However, while this argument is historically true, the formation and maintenance of group consciousness and identity is complex, a fact which we shall see in several other papers in this volume which discuss the post-independence situation (for example, the papers on language, environment, ethnic alignments, and so on). Thus, we should not assume theoretically that group consciousness will decline once the various ethnic groups no longer regard each other as strangers.

One interesting case study on the role of and problems created by colonial knowledge in identity formation or construction is the one by Welyne Jeffrey in her paper on Sarawak. The state is the home of many ethnic groups which often defy homogenous or uncontested labels, a point demonstrated in this paper as well as in the following paper by Fadzilah Majid Cooke. Both authors have a difficult task in trying to come to terms with the usage of names of the Sarawak ethnic groups, and others may indeed disagree with their usage. Be that as it may, the paper by Welyne Jeffrey shows that the construction of ethnic identity is based on colonial knowledge, operationalised for administrative purposes by the Brooke government and its successors. In defining the ethnic groups, the colonial authorities took into account not only their own interpretation of the groups' cultural traits, religion, social organization and presumed origin, but also the locally based or the everyday defined identity of the respective ethnic groups themselves, and then they created ethnic labels which were extensively used to contrast various ethnic groups in census reports and others. However, the author shows that such ethnic construction is problematic because cultural traits frequently cross group boundaries. Cultural boundaries are not only not clear-cut, but they also do not necessarily correspond with ethnic boundaries. In fact, cultural traits as a criterion is often used as a justification after the people have been assigned into an ethnic category. She further shows that the authority defined identity is situational and accepted as an ethnic marker by the group concerned only when it is assumed to be appropriate depending on situations. Hence we find that in the interaction within the Sarawak ethnic groups, the authority defined identity more often than not is ignored while the everyday defined identity is strengthened.

Also on Sarawak, Fadzilah Majid Cooke in her paper shows how ethnic identity especially in relation to the environment can be a source of political mobilisation of the ethnic groups generally labeled as 'Dayak'. Viewing Dayak protests as part of an ongoing larger social movement concerned with a more just state and environmental health, she highlights the way in which rural protest assists in the production of 'Dayakised' knowledge about development, environment and identity. Stressing that identity formation is not the sole prerogative of the powerful, she posits that the 'everyday defined' context of identity formation is very important. Dayakism and Dayak identity, based on the everyday lived in experience of the people, became a significant mobilising force in the late 1980s and early 1990s. The author contends that it was during this period Dayak identity took on a new dimension through the indigenous people's involvement in the ecological movement. She suggests that at every opportunity, in their dealings with the state, Dayak communities presented their own interpretation of their 'problems' and 'needs' with the aim of changing the language of marginalisation and of portraying themselves as citizens with their own identity, having the right to be consulted over their own lives and control over their environment.

Two other papers specifically deal with the building materials of identity construction – one on language, and the other, on food and gender. The theme of language as a key ingredient of identity formation and marker is taken up in a joint paper by James Collins and Zaharani Ahmad. Focusing on the role of Malay in Malaysia, the authors, *inter alia*, argue that language is an emblem of a speaker's identity and the speaker of several languages can choose the identity he/she wishes to project. They note that in an enormously complex multilingual setting in Malaysia, language choice is pragmatic and negotiated with the social setting, but Malay remains the language selected to function as the chief means of communication. Stressing that Malay is the language most closely associated with anti-colonialism, nationalism and the very identity of the Malays, the authors draw attention to an important new development in Malaysia today, i.e., the emphasis on Malayness. They contend that as the language makes steady progress towards the goal of becoming an efficient national language for all Malaysians, some groups seek strategies to retain Malay as an ethnic emblem or identity marker of Malayness.

The paper by Eshah @ Aishah Mohamad offers another dimension in identity discourse that is often not examined, i.e., the place of food and gender in identity formation. Using her case study of a Malay community in Kelantan, she shows that female identity formed through the socialisation process is always associated with the domestic domain, and that gender roles in this domain which define women's identity, always assign women to a subordinate position in the household and community. Examining the significance of food, food preparation and eating practices in the formation of gender identity, the author shows that food provides a fluid symbolic medium in expressing statements about identity. A clear demarcation is observed as regard to food between Malay women and men, both in terms of kinds of food, their quantity and quality. The organisation of domestic labour and marital role relationships confirm that cooking and feeding in the domestic domain continues to be a task done more by women than men. The author concludes that the dividing line between male and female identity and private and public roles tends to keep women in a subordinate position.

Another important issue taken up in this volume is whether identity and group consciousness are *sui generis* social facts, or whether they are fluid and changing. This question is dealt with at both theoretical and empirical levels by Mansor Mohd Nor in his paper on ethnic alignment and the fluidity of group identity of both Malays and Chinese based on his study throughout the 1990s of Malays and Chinese in rapidly industrialising Malaysia. The author criticises the view of identity and group consciousness as being unchanging social facts, and maintains that they are fluid and changing. He argues that economic development and modernisation can lead to a decline of ethnic alignment, identity and group consciousness. Agreeing with scholars who maintain that the parameters of identity such as culture, religion and descent are being constantly redefined and altered, the author shows that in his various case studies, the

same fluidity and dynamism are observed with the parameters of the Malay and Chinese group boundary and identity. Utilising rational choice theory of race and ethnic relations, the author maintains that changes in alignment come about as a result of individual choices. The author's suggestion that that social scientists should look to individual choices – a kind of methodological individualism – in order to explain shifts in ethnic identity and alignment merits attention.

The two research notes on diasporic communities – the Sikh community in Malaysia and the Lao migrants in the United States of America – show both the staying power as well as the fluidity of group and individual identity. In both cases, religion and religious institutions play a very crucial role in affirming the identity of the ethnic groups. In the case of the Sikh in Malaysia, Sarjit Singh shows that Sikhism provides the authority-defined identity of the Sikh as an ethnic group based on the five K's, while its religious institution, the *gurdwara*, becomes the focal point for Sikh activities to keep the community and group identity intact. In the case of the Lao migrants in the US, Yusoff Ismail shows how Buddhism and the Buddhist temple also play a similar role of maintaining Lao identity and of keeping the migrant community together. However, as shown in both papers, while group identities are maintained, individual identities keep changing. Among the Sikh, there has emerged a group of hybrids, especially among the younger generation, who no longer or who only partially practise or adhere to the teachings of Sikhism. The same phenomenon can be found among the Lao migrants. The Buddhist temple activities now tend to be the preserve of the older generation, while the younger ones find other things more appealing.

Approaching the subject from a somewhat different angle than the other papers in this volume, Rudiger Korff in his paper on local identity and nation-building, tries to answer the question whether localism leads to separatism or can strengthen national integration by taking Korat, Thailand as his case study. Placing his discussion in the context of globalization, Korff argues that globalization processes, entailing differences of exclusion and inclusion, of prosperity and poverty, encourage the formation of communal identities based on local traditions. Hence, globalization itself simultaneously encourages a rapid increase of localism. The author shows how localism and local identities in Korat are being strengthened by drawing on cultural sources such as folk lore, collective memories and so on. However, the author concludes that surprising as it may seem, in the case of Korat, the creation of local traditions which strengthens local social integration does not lead to separatism. His thesis that localism can become an ingredient in nation-building and national integration beyond the centre of power (in this case, Bangkok) is definitely important. To test this thesis, the reader should explore the nature of the centre-periphery relationship, and examine the conditions under which localism could lead to national integration, or conversely, to national disintegration and separatism as is happening in some other countries.

Taken together, the papers in this volume provide rich empirical materials and also some keen theoretical insights which have implications well beyond the case studies. The critical discourse on the role of colonial knowledge in identity formation with a view to go beyond its epistemological parameters, is especially important because much of the social sciences, including Malaysian studies, as well as policies determining the fate of the communities have been informed by colonial knowledge. Similarly, the discussion on the fluidity or otherwise of ethnic identity and group boundary, and the role of local identity in nation-building is equally significant, not only for their theoretical insights but also for their practical policy relevance. It is hoped that these papers are able to shed some light on the complexities of identity and identity formation, particularly in Malaysia, and will stimulate further discussion and research on this important topic.

Abdul Rahman Embong
Editor Fokus/*Focus Editor*

